

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ЯК СУБ'ЄКТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА МІСЦЕ
СЕРЕД НИХ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

**LEGAL BASES OF ACTIVITY OF SECURITY SERVICE OF UKRAINE
AS THE SUBJECT OF MAINTENANCE OF A CRITICAL INFRASTRUCTURE
AND A PLACE AMONG THEM OF THE ADMINISTRATIVE LEGISLATION**

Предметом наукового дослідження обрано правові засади діяльності Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення національної критичної інфраструктури. Мета статті спрямована на розкриття місця адміністративного законодавства у формуванні правових засад діяльності Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення критичної інфраструктури України. У свою чергу, досягнення цієї мети потребує виконання таких завдань: дослідити сутність понять «законодавство», «адміністративне законодавство», «правові засади діяльності»; розглянути чинні національні адміністративно-правові акти та виділити правові норми, що створюють правові засади діяльності Служби безпеки України; зробити висновки та надати рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового законодавства України, спрямованого на регламентацію діяльності Служби безпеки України та системи забезпечення критичної інфраструктури в Україні. Безпека і стійкість критичної інфраструктури України, як важливий напрям національної безпеки, нині характеризуються періодом становлення та розбудови. Визначальною особливістю процесу становлення правових засад забезпечення критичної інфраструктури в Україні є перехід від фрагментарного до цілісного підходу формування системи безпеки і стійкості критичної інфраструктури, що знаходить своє відображення в чинному законодавстві, зокрема в тій його частині, що регулює діяльність Служби безпеки України. Результати дослідження доводять, що адміністративне законодавство становить ядро правових норм, яке закріплює засади діяльності Служби безпеки України щодо забезпечення критичної інфраструктури; акцентовано увагу на низці правових актів, які потребують удосконалення; порушено питання обмеження доступу до частини інформації (зокрема, такої, яка міститься в нормативно-правових актах), що стосується гарантування безпеки і стійкості критичної інфраструктури України. Дані, отримані у процесі дослідження, корисні для подальших наукових розробок, нормотворчої, а також організаційно-управлінської діяльності з питань забезпечення національної критичної інфраструктури. Матеріали дослідження дозволяють зробити висновок про необхідність чіткого розмежування компетенції та повноважень суб'єктів системи безпеки і стійкості критичної інфраструктури України на рівні профільного закону, очікувати формування більшої частини правових норм із питань гарантування безпеки і стійкості національної критичної інфраструктури на підзаконному й відомчому рівнях.

Ключові слова: безпека критичної інфраструктури, стійкість критичної інфраструктури, національна безпека, адміністративне право, законодавство, нормативно-правові акти, правове регулювання.

The subject of scientific research is the legal basis of the Security Service of Ukraine as a subject of national critical infrastructure. The purpose of the article is aimed at revealing the place of administrative legislation in the formation of the legal basis for the activities of the Security Service of Ukraine as a subject of critical infrastructure of

Ukraine. In turn, the achievement of this goal requires the following tasks: to explore the essence of the concepts "legislation", "administrative legislation", "legal framework"; to consider the current national administrative and legal acts and to identify legal norms that create the legal basis for the activities of the Security Service of Ukraine; draw conclusions and provide recommendations for improving the administrative and legal legislation of Ukraine aimed at regulating the activities of the Security Service of Ukraine and the system of critical infrastructure in Ukraine. The security and resilience of Ukraine's critical infrastructure, as an important area of national security, is currently characterized by a period of formation and development. A defining feature of the process of establishing the legal basis for critical infrastructure in Ukraine is the transition from a fragmented to a holistic approach to the formation of security and stability of critical infrastructure, which is reflected in current legislation, and in particular in its part regulating the Security Service of Ukraine. The results of the study: prove that the administrative legislation is the core of legal norms, which establishes the principles of the Security Service of Ukraine to provide critical infrastructure; focuses on a number of legal acts that need improvement; raises the issue of restricting access to part of the information (including that contained in regulations) concerning the security and resilience of Ukraine's critical infrastructure. The data obtained during the study are useful for further research, rule-making, as well as organizational and managerial activities on the provision of national critical infrastructure. The research materials allow concluding the need to clearly delineate the competence and powers of the subjects of security and sustainability of critical infrastructure of Ukraine at the level of the relevant law, and expect the formation of most legal norms on safety and sustainability of national critical infrastructure at the bylaw and departmental level.

Key words: *security of critical infrastructure, stability of critical infrastructure, national security, administrative law, legislation, normative-legal act, legal regulation.*

Вступ. Проблематика гарантування безпеки і стійкості критичної інфраструктури (далі – БСКІ) перебуває у фокусі уваги вітчизняних законотворців відносно нещодавно. Водночас розбудова понятійного апарату з питань критичної інфраструктури (далі – КІ) має більш тривалу історію, ніж вітчизняна нормотворчість у цій сфері. Побудова понятійного апарату спирається на світові тенденції й надбання щодо державної безпеки розвинених країн, а також практичну діяльність міжнародних організацій. Частина понять, вироблених у рамках формування концептуального підходу до національної критичної інфраструктури та запроваджених у використання науковцями, ще не знайшла втілення як законодавчо закріплені терміни. Захист критичної інфраструктури як безпековий напрям був започаткований у США ще в період холодної війни, а на початку нинішнього століття став активно розвиватися у провідних країнах світу як відповідь на різке зростання терористичних загроз [1, с. 3].

У зв'язку із цим маємо звернути увагу на роль Служби безпеки України (далі – СБУ) у розвитку концептуальних підходів до проблематики забезпечення критичної інфраструктури в нашій державі. Зауважимо, що представники СБУ залучилися до роботи Міжвідомчої експертної робочої групи й неодноразово брали участь в організації тематичних наукових заходів різних рівнів. Так, СБУ спільно з ОБСЄ провели в Києві міжнародний круглий стіл «Роль та місце спеціальних служб у захисті об'єктів критичної інфраструктури», який був організований для представників сектора безпеки й оборони України, науково-дослідних установ та міжнародних організацій [2, с. 89]. Нині захист об'єктів критичної інфраструктури визначено одним із пріоритетних напрямів наукових досліджень Національної академії Служби безпеки України [3].

З метою протидії викликам, зумовленим гібридною війною, практична діяльність СБУ зосереджена на контррозвідальному, контртерористичному та протидиверсійному захисті об'єктів енергетики, транспортного комплексу, інших стратегічно важливих галузей. Служба постійно блокує спровоковані агресором нештатні й аварійні ситуації; перебої в роботі об'єктів життєдіяльності; маніпуляції у фінансово-банківському секторі; запобігає спробам знищити ліквідні і стратегічні підприємства. Серед пріоритетних завдань СБУ в галузі захисту КІ значна увага приділяється протидії іноземній економічній експансії, недопущенню використання фінансових інструментів для створення системних кризових явищ в українській економіці тощо [4].

У підсумку маємо констатувати, що втілення принципів та засад БСКІ як сучасного концептуального підходу до побудови системи національної безпеки є неминучим майбутнім

України; Служба безпеки України перебуває в епіцентрі означених змін, оскільки є важливим суб'єктом вітчизняної системи КІ. З одного боку, це дозволяє СБУ активно впливати на процес розбудови національної системи охорони й захисту КІ, а з іншого боку, упроваджені нововведення змінюють і діяльність самої Служби.

Сучасні погляди на критичну інфраструктуру, її сутність та завдання базуються на надбаннях закордонних науковців, юристів та практиків у сфері державної безпеки. Отже, під час проведення аналізу досліджень із проблематики гарантування безпеки-стійкості критичної інфраструктури неможна обійти увагою закордонних дослідників. До них належать, наприклад: А. Біалас, Р. Дженкінс, Т. Келлі, А. Лазарі, В. Майєр, М. Перман, А. Фекете, Р. Хантер, П. Хокстад та багато інших.

До розроблення наукових матеріалів із проблематики, що стосується БСКІ, контррозвідувальної й антитерористичної діяльності СБУ, питань інформаційної та кібернетичної безпеки тощо, залучились багато відомих науковців, серед них: І. Арістова, О. Артюх, О. Безпалова, О. Вергоплас, К. Войтовський, С. Гнатюк, В. Голубєв, М. Грек, О. Грідін, В. Гурковський, О. Джафарова, В. Євсєєв, А. Комзюк, В. Конах, Б. Кормич, О. Корченко, А. Кумейко, Б. Леонов, В. Ліпкан, Ю. Максименко, В. Маліков, О. Нападистий, А. Носач, О. Полковніченко, С. Пономарьов, О. Степанченко, С. Теленик, Н. Ткачук, В. Панченко, В. Цимбалюк, С. Шатрава, Р. Шостак, В. Ярмакі, С. Яровий та багато інших науковців.

Спираючись на аналіз останніх досліджень, можна впевнено констатувати, що проблематикою безпеки-стійкості критичної інфраструктури, а також різними аспектами національної безпеки й діяльності Служби безпеки України цікавились досить багато науковців. Проте, наскільки численними б не були ці дослідження, проблему критичної інфраструктури не можна вважати вивченою. Основним аргументом на користь цього твердження є відсутність сформованості законодавчої й нормативно-правової національної бази з питань КІ на належному рівні. Переконалим показником такого стану речей є відсутність у чинному національному законодавстві Закону України «Про критичну інфраструктуру та її захист», необхідність ухвалення якого є очевидною та на якій неодноразово наголошувалось як ученими, так і політиками.

Постановка завдання. Мета цієї роботи спрямована на розкриття місця адміністративно-го законодавства у формуванні правових засад діяльності СБУ як суб'єкта забезпечення критичної інфраструктури України. Досягнення цієї мети потребує виконання таких завдань: дослідити сутність понять «законодавство», «адміністративне законодавство», «правові засади діяльності»; розглянути чинні національні адміністративно-правові акти та виділити правові норми, що створюють правові засади діяльності СБУ; зробити висновки та надати рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового законодавства України, спрямованого на регламентацію діяльності СБУ та системи забезпечення критичної інфраструктури в Україні.

Результати дослідження. Нині актуальність проблематики підкреслюється змістом рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про вдосконалення заходів забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури», уведеного в дію Указом Президента України [5]. А також схваленою Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) «Концепцією створення державної системи захисту критичної інфраструктури» [6]. Обидва документи наголошують на розробленні необхідних для безпеки держави нормативно-правових актів та ставлять відповідні завдання, зокрема і перед Службою безпеки України також.

Іншим важливим аспектом, який свідчить про актуальність дослідження правових засад діяльності СБУ, є очікувана реформа Служби безпеки України. Отже, поєднання обох цих чинників (зміна концептуальних поглядів на гарантування національної безпеки в сукупності з очікуваним реформуванням СБУ) не може не позначитись на чинному законодавстві, яке, у свою чергу, визначає правові засади діяльності Служби безпеки України.

Натепер у правовій науці поширено декілька підходів до розуміння терміна «законодавство»: широкий, вузький і, так би мовити, усереднений, за іншими джерелами – вузький, широкий та найширший. Усі вони відрізняються за силою нормативно-правових актів, ухвалених органами державної влади різного рівня (зокрема, різних гілок влади), які правники відносять до складу терміна «законодавство». Крім того, частина науковців схильні вважати термін «законодавство» застарілим. Натомість поширення набуває тенденція заміни поняття «законодавство» на термін «система джерел права».

Отже, «законодавство» являє собою упорядковану сукупність чинних нормативно-правових актів різної сили, ухвалених уповноваженими на те органами, з додержанням відповідної процедури.

У межах нашого дослідження, керуючись суто утилітарними мотивами та не заглиблюючись у дискусію, що точаться стосовно терміна «законодавство», у рамках означеної категорії ми будемо розглядати закони, міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та підзаконні нормативно-правові акти, видані на рівні, не нижчому, ніж рівень центральних органів виконавчої влади. Саме такий підхід забезпечить достатньо змістовний розгляд питань, що постають у нашому дослідженні.

Окрім таких уже згаданих нами особливостей нормативно-правових актів, як гілка влади, якою видана правова норма, та ієрархічний (вертикальний) рівень правового акта, «законодавство» також характеризується горизонтальними рівнями, тобто галузями права. Як відомо, ця ознака заснована на поділі нормативно-правових актів за сферами суспільних відносин, що становлять предмет правового регулювання (наприклад, кримінальне, цивільне, адміністративне законодавство тощо).

Отже, адміністративне законодавство, як сукупність правових норм окремої галузі права (відповідним чином закріплених у нормативно-правових актах), являє собою основу й інструмент для забезпечення прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, держави та суспільства загалом, особливостей функціонування державних органів. Характерною ознакою адміністративного законодавства є те, що саме його правовими нормами здебільшого регулюється публічна влада та публічні відносини.

Оскільки СБУ, згідно із чинним законодавством, є «державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України» [7, ст. 1], то, якщо взяти до уваги все вищезазначене, можна аргументовано стверджувати, що відносини, у які під час виконання покладених на неї завдань вступає Служба безпеки України, мають публічний й адміністративний характер. Отже, основні правові засади діяльності СБУ мають визначатися адміністративним законодавством. Проте оцінка змісту цього твердження потребує подальшого розкриття та вивчення. А саме: уточнення кола нормативних актів адміністративного законодавства, що створюють правові засади діяльності СБУ; вивчення їхніх взаємозв'язків і упорядкування, дослідження їхнього вмісту; конкретизації переліку відносин, у які вступає СБУ в контексті гарантування БСКІ та які регулюються адміністративним правом.

Спираючись на перелік загроз, яким протидіє Служба безпеки України та до яких, згідно із законодавством, належать «кримінальні правопорушення проти миру і безпеки людства, тероризм, корупція та організована злочинна діяльність у сфері управління і економіки та інші протиправні дії, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України» [7, ст. 2], спробуємо виділити групи адміністративних відносин, учасником яких є СБУ. З огляду на особливості функціонування КІ, до останніх, зокрема, належать комунікативні й економічні відносини між суб'єктами системи КІ, зміна цих відносин у разі запровадження різних режимів функціонування системи БСКІ. Отже, уже перелічені адміністративні відносини, у контексті діяльності СБУ та забезпечення КІ, можна уточнити (конкретизувати) і доповнити такими різновидами: відносини із профілактики, запобігання, виявлення та припинення терористичних діянь та загроз, спричинених діями злочинного характеру, спрямованих проти безпеки КІ; взаємодія СБУ (переважно комунікаційна) з органами державної влади, суб'єктами системи КІ, міжнародними організаціями та громадськістю; відносини за участю СБУ, які виникають у разі зміни режимів функціонування системи КІ.

Звертаючи увагу на комунікації та взаємодію СБУ з іншими суб'єктами системи критичної інфраструктури під час різних режимів функціонування КІ, необхідно зазначити, що частина з них передбачають обмін інформацією із грифом обмеження. Зазначене, вочевидь, стосується як обміну певними відомостями, так і змісту окремих процесів і процедур загалом.

Зазначимо, що сутність нашого аналізу має бути спрямована на виявлення відповідності основоположних правових засад діяльності Служби (тобто її мети і принципів) потребам забезпечення критичної інфраструктури, якими характеризується сучасний історичний етап становлення.

Безперечно, першим нормативно-правовим актом, який створює правові засади не лише діяльності Служби безпеки України, але й самого існування СБУ, є Основний закон нашої держави – Конституція України. У ст. 3 Конституції України зазначено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю <...>. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [8, ст. 3]. У контексті забезпечення критичної інфраструктури, яка в узагальненому вигляді становить «системи та ресурси, порушення яких призведе до найсерйозніших негативних наслідків <...> для життєдіяльності суспільства <...>» [1, с. 8], увагу до себе привертають ст. ст. 48–50

Конституції. Вони стосуються закріплення права: «на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло; на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; на безпечне для життя і здоров'я довкілля» [8, ст. 48–50]. Отже, оскільки Конституція України становить основу адміністративного законодавства з визначення спрямованості СБУ, то правові норми, що визначають права та свободи людини і громадянина, є правовими засадами діяльності СБУ як суб'єкта забезпечення КІ.

Зауважимо, що наведені положення Конституції України кореспондують з основними завданнями СБУ, викладеними у ст. 2 Закону України «Про Службу безпеки України», у якій наголошено, що «на Службу безпеки України покладається в межах визначеної законодавством компетенції захист законних інтересів <...> держави та прав громадян від розвідувально-підприємливої діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб <...>» [7 ст. 2]. Що, у свою чергу, відповідає сутності забезпечення захисту КІ України, викладеному в Зеленій книзі як «комплекс заходів <...>, спрямованих на забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури» [1, с. 8].

Найбільш розгорнуто засади діяльності СБУ викладені у ст. ст. 3–8 Закону України «Про Службу безпеки України». Закон не дає вичерпного переліку нормативно-правових актів, якими визначаються правові підстави діяльності Служби. Проте звертає увагу на важливість для регламентування роботи СБУ міжнародних правових актів, що були визнані Україною.

Незворотність європейського і євроатлантичного курсу України підтверджена Конституцією України, отже, правові акти Європейського Союзу (далі – ЄС) та НАТО в галузі КІ мають велике значення для нашої держави. Водночас географічне розташування України зумовлює важливість забезпечення КІ нашої держави і для країн ЄС, «наприклад, газотранспортна система України може розглядатися європейськими та трансатлантичними партнерами як елемент критичної інфраструктури загальноєвропейського значення» [1, с. 26].

Такі документи як, наприклад, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, безпосередньо не визначають правові засади діяльності СБУ. Проте їхній зміст впливає на розбудову системи КІ в Україні й розбудову окремих напрямів безпеки, отже, має, хоча й опосередкований, але посилений вплив на регламентацію діяльності СБУ. Зокрема, у зазначеній Угоді йдеться про: боротьбу з незаконною торгівлею зброєю (ст. 12); боротьбу з тероризмом (ст. ст. 13, 23); з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму (ст. 20); співробітництво в боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів, прекурсорів та психотропних речовин (ст. 21); боротьбу зі злочинністю та корупцією (ст. 22) тощо. Угода враховує нормативно-правові акти ООН, міжнародні конвенції й документи та передбачає співробітництво на двосторонньому, регіональному і міжнародному рівнях. В Угоді йдеться про розбудову спільної політики безпеки й оборони (далі – СПБО), виробленої на однакових методологічних підходах та принципах. Серед таких принципів визначаються верховенство права та повага до прав людини й основоположних свобод.

Продовжуємо аналіз правових засад діяльності СБУ, визначених у Законі України «Про Службу безпеки України», і маємо зауважити, що цей Закон уже був предметом дослідження низки науковців. На увагу, зокрема, заслуговують пропозиції О. Суходолі щодо внесення змін і доповнень до статей Закону стосовно участі СБУ в забезпеченні БСКІ. Науковець пропонує: закріпити у ст. 2 Закону обов'язок СБУ із захисту КІ; додати до ст. 10 слова «створення функціонального підрозділу із захисту критичної інфраструктури»; включити до ст. 11 формулювання «та таких підрозділів на об'єктах критичної інфраструктури»; у пп. 6 ст. 24 слова «енергетики, транспорту, зв'язку, а також важливих об'єктів інших галузей господарства» замінити на «щодо контррозвідувального забезпечення «критичної інфраструктури»»; пп. 17 ст. 24 щодо розроблення та здійснення заходів «захисту критичної інфраструктури» (перед словами «фізичного захисту <...>» доповнити словами «захисту критичної інфраструктури, у тому числі»); пп. 11 ст. 25 щодо направлення військовослужбовців для виконання завдань «захисту критичної інфраструктури» (доповнити після слів «<...> в інтересах контррозвідки») [9, с. 71–72].

Ми погоджуємося із пропозиціями, представленими О. Суходолею, та вважаємо їх доцільними. Проте маємо звернути увагу на те, що створення відповідних підрозділів СБУ має відбуватися виключно після затвердження Закону України «Про критичну інфраструктуру та її захист». А розрахунок чисельності складу відповідних підрозділів буде залежати від кількості об'єктів КІ, яку нині досить важко спрогнозувати. Водночас необхідність утворення нових підрозділів входить у логічну суперечність із тенденціями щодо оптимізації (скорочення) штату СБУ, запланованої в рамках реформування Служби.

Розгляд правових засад діяльності СБУ в межах забезпечення Службою безпеки України функцій щодо безпеки-стійкості критичної інфраструктури був би неповним без висвітлення нормативних положень Закону України «Про національну безпеку України». Зазначений Закон встановлює норми щодо визначення СБУ суб'єктом сектора безпеки й оборони (ч. 2 ст. 12); закріплює повноваження Президента України щодо внесення до Верховної Ради України (далі – ВРУ) подання про призначення на посаду та звільнення з посади Голови СБУ (п. 8 ч. 1 ст. 13); конкретизує функції та повноваження СБУ, підпорядкування й інші особливості керівництва та звітності (ст. 19); закріплює за СБУ завдання з організації та контролю проведення огляду загальнодержавної системи боротьби з тероризмом (ч. 5 ст. 27) тощо [10]. Важливість Закону України «Про національну безпеку України» полягає у визначенні місця СБУ серед інших суб'єктів сектора безпеки й оборони. Саме цей Закон конкретизує статус Служби.

Беручи до уваги важливість інформаційної безпеки в гарантуванні БСКІ, варто звернути увагу на зміст Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». Отже, ст. 8 названого Закону визначає СБУ одним з основних суб'єктів національної системи кібербезпеки (ч. 2 ст. 8). А також перелічує завдання та функції СБУ з гарантування кібербезпеки, до них належать: запобігання, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, які вчиняються в кіберпросторі; здійснення контррозвідувальних і оперативно-розшукових заходів, спрямованих на боротьбу з кібертероризмом та кібершпигунством, негласна перевірка готовності об'єктів критичної інфраструктури до можливих кібератак та кіберінцидентів; протидія кіберзлочинності, наслідки якої можуть створити загрозу життєво важливим інтересам держави; розслідування кіберінцидентів та кібератак щодо державних електронних інформаційних ресурсів, інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, критичної інформаційної інфраструктури; забезпечення реагування на кіберінциденти у сфері державної безпеки (п. 3 ч. 2 ст. 8) [11].

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» спрямований на комплексне правове вирішення проблематики, що зумовлена окремим типом загроз (а саме кіберзагрозами). Закон України «Про СБУ» закріплює основні положення щодо діяльності Служби безпеки України як окремого державного органу. Цікавим є те, що правові норми обох законів мають наскрізний характер щодо секторів КІ.

Наскрізний тип діяльності СБУ щодо забезпечення БСКІ наглядно демонструється ще одним важливим нормативно-правовим актом – Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність». Цілком зрозумілим є те, що оперативно-розшукова діяльність може здійснюватися щодо питань у будь-якому секторі КІ. Проте для провадження оперативно-розшукової діяльності мають бути відповідні підстави, вони визначені ст. 6 зазначеного Закону, де закріплено, що: «заявлені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках» [12, ст. 6].

Висновки. Проаналізовані відомості щодо правових засад діяльності Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення критичної інфраструктури дозволяють виділити деякі особливості й обґрунтувати такі висновки.

По-перше, Служба безпеки України як державний орган спеціального призначення із правоохоронними функціями та водночас як важливий суб'єкт забезпечення системи критичної інфраструктури бере участь у відповідних адміністративних (публічних) відносинах у сфері гарантування безпеки-стійкості критичної інфраструктури України. Ці відносини характеризуються режимами функціонування КІ та наскрізними щодо секторів КІ функціями СБУ.

По-друге, правові засади діяльності СБУ закріплені в: Конституції України; Законі України «Про Службу безпеки України», який визначає основні положення щодо діяльності СБУ; міжнародних правових актах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; інших Законах України, що розкривають окремі функції, напрями діяльності або уточнюють окремі питання щодо діяльності СБУ; підзаконних нормативно-правових актах (важливе місце серед яких належить Стратегії та Концепції), а також правові засади, визначені на рівні відомих правових актів.

По-третє, натеper у нашій державі немає профільного Закону «Про критичну інфраструктуру та її захист». Ухвалення такого призведе до необхідності обов'язкового внесення змін у Закон України «Про Службу безпеки України» й інші національні нормативно-правові акти. Нами підтримується пропозиція щодо створення відповідних підрозділів у структурі СБУ, що мають опікуватись проблемами БСКІ.

Список використаних джерел:

1. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ. 2015. 35 с.
2. Манжул І.В. Захист енергетичної безпеки в контексті концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. № № 1–2 (10–11). С. 87–94.
3. Пріоритетні напрями наукових досліджень. Національна академія Служби безпеки України. URL: <http://academy.ssu.gov.ua/ua/page/prioritet.htm>.
4. Захист об'єктів критичної інфраструктури. Служба безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/zakhyst-objektiv-krytychnoi-infrastruktury>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 р. «Про вдосконалення заходів забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури»: Указ Президента України від 16 січня 2017 р. № 8/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8/2017#n2>.
6. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури: розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-p#Text>.
7. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229–XII (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
8. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
9. Суходоля О.М. Захист критичної інфраструктури: сучасні виклики та пріоритетні завдання сектору безпеки. *Науковий часопис Академії національної безпеки*. 2017. № 1 (13). С. 50–80.
10. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469–VIII (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.
11. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України від 5 жовтня 2017 р. № 2163–VIII (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.
12. Про оперативну-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135–XII (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-2.27>

ПЕЛЕХ М.І.

**СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХОДІВ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИПИНЕННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ**

**ESSENCE AND CLASSIFICATION OF ADMINISTRATIVE SUSPENSION
MEASURES APPLIED BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

Актуальність статті полягає в тому, що заходи адміністративного припинення, що застосовуються Національною поліцією України, безпосередньо пов'язані із застосуванням з боку уповноважених осіб відповідних підрозділів поліції заходів психологічного та фізичного впливу до осіб, що вчиняють правопорушення,